

**ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΕΣ ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ Γ' ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ Δ'
ΤΑΞΗΣ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ ΤΕΤΑΡΤΗ 13 ΙΟΥΝΙΟΥ 2012
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ
ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ**

ΚΕΙΜΕΝΟ Γ. ΒΙΖΥΗΝΟΥ Τό ἀμάρτημα τῆς μητρὸς μου (ἀπόσπασμα)

Ἐνθυμοῦμαι ἀκόμη ὅποιαν ἐντύπωσιν ἔκαμεν ἐπὶ τῆς παιδικῆς μου φαντασίας ἡ πρώτη ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ διανυκτέρευσις.

Τό ἀμυδρόν φῶς τῶν ἔμπροσθεν τοῦ εἰκονοστασίου λύχνων, μόλις ἐξαροκοῦν¹ νά φωτίζη αὐτό καί τὰς πρό αὐτοῦ βαθμίδας², καθίστα τό περί ἡμᾶς σκότος ἔτι ὑποπτότερον καί φοβερώτερον, παρά ἐάν ἡμεθα ὅλως διόλου εἰς τὰ σκοτεινά.

Ὅσάκις τό φλογίδιον μιᾶς κανδήλας ἔτρεμε, μοί ἐφαίνετο, πῶς ὁ Ἅγιος ἐπὶ τῆς ἀπέναντι εἰκόνας ἤρχιζε νά ζωντανεύη, καί ἐσάλευε, προσπαθῶν ν' ἀποσπασθῇ ἀπό τὰς σανίδας, καί καταβῆ ἐπὶ τοῦ εδάφους, μέ τὰ φαροδύα καί κόκκινά του φορέματα, μέ τόν στέφανον περί τήν κεφαλήν, καί μέ τούς ἀτενεῖς³ ὀφθαλμούς ἐπὶ τοῦ ὠχροῦ καί ἀπαθοῦς προσώπου του.

Ὅσάκις πάλιν ὁ ψυχρός ἄνεμος ἐσύριζε διά τῶν ὑψηλῶν παραθύρων, σείων θορυβωδῶς τὰς μικράς αὐτῶν ὑέλους⁴, ἐνόμιζον, ὅτι οἱ περί τήν ἐκκλησίαν νεκροὶ ἀνερχοῦντο τούς τοίχους καί προσεπάθουν νά εἰσδύσωσιν εἰς αὐτήν. Καί τρέμων ἐκ φρίκης, ἔβλεπον ἐνίοτε ἀντικρῦ μου ἓνα σκελετόν, ὅστις ἤπλωνε νά θερμάνη τὰς ἀσάρκους του χεῖρας ἐπὶ τοῦ «μαγκαλίου»⁵, τό ὅποῖον ἔκαιε πρό ἡμῶν.

Καί ὅμως δέν ἐτόλμων νά δηλώσω οὐδέ τήν παραμικροτέραν ἀνησυχίαν. Διότι ἠγάπων τήν ἀδελφήν μου, καί ἐθεώρουν μεγάλην προτίμησιν νά εἶμαι διαρκῶς πλησίον της καί πλησίον τῆς μητρὸς μου, ἥτις χωρίς ἄλλο θά μέ ἀπέστελλεν εἰς τόν οἶκον, εὐθύς ὡς ἤθελεν ὑποπτευθῆ ὅτι φοβοῦμαι.

Ἐπέφερον λοιπόν καί κατά τὰς ἐπομένας νύκτας τὰς φρικιάσεις ἐκείνας μετά ἀναγκαστικῆς στωικότητος καί ἐξετέλουν προθύμως τὰ καθήκοντά μου, προσπαθῶν νά καταστῶ ὅσον τό δυνατόν ἀρεστότερος. [...]

Καί εἰς ὅλα ταῦτα μέ παρηκολούθει ἡ πτωχή μου ἀδελφή μέ τήν ὠχράν καί μελαγχολικήν της ὄψιν, μέ τό ἀργόν καί ἀβέβαιον βῆμά της, ἐλκύνουσα⁶ τόν οἶκτον τῶν ἐκκλησιαζομένων καί προκαλοῦσα τὰς εὐχάς αὐτῶν ὑπέρ ἀναρρώσεώς της· ἀναρρώσεως, ἥτις δυστυχῶς ἤργει νά ἐπέλθῃ.

Ἀπ' ἐναντίας, ἡ ὑγρασία, τό ψῦχος, τό ἀσύνηθες καί, μά τό ναί, φρικαλέον τῶν ἐν τῷ ναῷ διανυκτερεύσεων δέν ἤργησαν νά ἐπιδράσουν βλαβερῶς ἐπὶ τῆς ἀσθενοῦς, τῆς

όποιας ή κατάστασις ἤρχισε νά ἐμπνέη τώρα τούς ἐσχάτους φόβους.

Ἡ μήτηρ μου τό ἠννόησε, καί ἤρχισε, καί ἐν αὐτῇ τῇ ἐκκλησίᾳ, νά δεικνύη θλιβεράν ἀδιαφορίαν πρὸς πᾶν ὅ,τι δέν ἦτο αὐτῇ ἡ ἀσθενής. Δέν ἤνοιγε τὰ χεῖλη της πρὸς οὐδένα πλέον, εἰ μὴ πρὸς τὴν Ἀννιώ καί πρὸς τούς ἀγίους, ὡσάκις ἐπροσηύχετο. Μίαν ἡμέραν τὴν ἐπλησίασα ἀπαρατήρητος, ἐνῶ ἔκλαιε γονυπετῆς πρὸ τῆς εἰκόνας τοῦ Σωτῆρος.

-Πάρε μου ὅποιο θέλεις, ἔλεγε, καί ἄφησέ μου τό κορίτσι. Τό βλέπω πῶς εἶναι γιά νά γένη. Ἐνθυμήθηκες τὴν ἁμαρτίαν μου καί ἐβάλθηκες νά μου πάρῃς τό παιδί, γιά νά μέ τιμωρήσῃς. Εὐχαριστῶ σε, Κύριε!

Μετά τινὰς στιγμὰς βαθείας σιγῆς, καθ' ἣν τὰ δάκρυά της ἠκούοντο στάζοντα ἐπὶ τῶν πλακῶν ἀνεστέναξεν ἐκ βάθους καρδίας, ἐδίστασεν ὀλίγον, καί ἔπειτα ἐπρόσθεσεν·

-Σοῦ ἔφερα δύο παιδιά μου στὰ πόδια σου...χάρισέ μου τό κορίτσι!

Ὅταν ἤκουσα τὰς λέξεις ταύτας, παγερά φρικίασις διέτρεξε τὰ νεῦρά μου καί ἤρχισαν τὰ αὐτία μου νὰ βοῖζουν. Δέν ἠδυνήθην ν' ἀκούσω περιπλέον. Καθ' ἣν δέ στιγμὴν εἶδον, ὅτι ἡ μήτηρ μου, καταβληθεῖσα ὑπὸ φοβερᾶς ἀγωνίας, ἐπιπτεν ἀδρανῆς ἐπὶ τῶν μαρμάρων, ἐγὼ ἀντὶ νά δράμω⁷ πρὸς βοήθειάν της, ἐπωφελήθην τὴν εὐκαιρίαν νά φύγω ἐκ τῆς ἐκκλησίας, τρέχων ὡς ἔξαλλος καί ἐκβάλλον κραυγὰς, ὡς ἐάν ἠπεῖλει νά μέ συλλάβῃ ὁρατός αὐτός ὁ Θάνατος.⁸

Οἱ ὀδόντες μου συνεκρούοντο ὑπὸ τοῦ τρόμου, καί ἐγὼ ἔτρεχον, καί ἀκόμη ἔτρεχον. Καί χωρὶς νά τό ἐννοήσω, εὐρέθην ἔξαφνα μακράν, πολὺ μακράν τῆς ἐκκλησίας. Τότε ἐστάθην νά πάρω τὴν ἀναπνοήν μου, κ' ἐτόλμησα νά γυρίσω νὰ ἰδῶ ὀπίσω μου. Κανείς δέν μ' ἐκυνήγει.

Ἦρχισα λοιπὸν νά συνέρχωμαι ὀλίγον κατ' ὀλίγον, καί ἤρχισα νά συλλογίζωμαι.

Ἀνεκάλεσα εἰς τὴν μνήμην μου ὅλας τὰς πρὸς τὴν μητέρα τρυφερότητας καί θωπείας μου. Προσεπάθησα νά ἐνθυμηθῶ μήπως τῆς ἔπταισά ποτε, μήπως τὴν ἀδίκησα, ἀλλὰ δέν ἠδυνήθην. Ἀπεναντίας εὐρίσκον, ὅτι ἀφ' ὅτου ἐγεννήθη αὐτῇ ἡ ἀδελφὴ μας, ἐγὼ, ὄχι μόνον δέν ἠγαπήθην, ὅπως θὰ τό ἐπεθύμουν, ἀλλὰ τοῦτ' αὐτό παρηγκωνιζόμεν ὁλονέν περισσότερον. Ἐνθυμήθην τότε, καί μοί ἐφάνη ὅτι ἐννόησα, διατί ὁ πατήρ μου ἐσυνήθιζε νά μέ ὀνομάζῃ «τό ἀδικημένο του». Καί μέ ἐπῆρε τό παράπονον καί ἤρχισα νά κλαίω. Ὡ! εἶπον, ἡ μητέρα μου δέν μέ ἀγαπᾶ καί δέν μέ θέλει! Ποτέ, ποτέ πλέον δέν πηγαίνω εἰς τὴν ἐκκλησίαν! Καί διηυθύνθην πρὸς τὴν οἰκίαν μας, περιλύπος καί ἀπηλπισμένος.

1

εξαρκῶ· φθάνω, ἀρκῶ πλήρως. 2

βαθμῖς-ίδος· σκαλί, σκαλοπάτι. 3

ατενής· ἔντονος. 4

ύελος (η) αντί του ύαλος· γυαλί.

5

μαγκάλι· ειδικό φορητό σκεύος μέσα στο οποίο ανάβεται φωτιά. 6

ελκύω κ. έλκω. 7

να δράμω· να τρέξω. 8

αυτός· ο ίδιος.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

- A1.** Το έργο του Βιζυηνού έχει χαρακτηριστεί, εκτός των άλλων, και ως ψυχογραφικό. Να αναφέρετε τρία παραδείγματα, μέσα από το απόσπασμα που σας δίνεται, τα οποία επιβεβαιώνουν αυτόν τον χαρακτηρισμό.

Μονάδ

εξ 15 Β1.α) Ο Παν. Μουλλάς αναφέρει ότι μέσα στο αφηγηματικό έργο του Βιζυηνού οι περιγραφές δεν είναι παρέμβλητα «ξένα σώματα», αλλά οργανικά μέρη του κειμένου και της αφήγησης. Ο ρόλος τους είναι πολλαπλός. Να τεκμηριώσετε την παραπάνω άποψη με σχετικές αναφορές στο κείμενο που σας δίνεται (μονάδες 10). **β)** Στο συγκεκριμένο απόσπασμα ο Γ. Βιζυηνός παραβιάζει τη χρονική σειρά, κατά την αφήγηση, αναφερόμενος σε προγενέστερα γεγονότα. Να αναζητήσετε και να καταγράψετε δύο σημεία παραβίασης της χρονικής σειράς (μονάδες 4). Τι επιτυγχάνει με την επιλογή αυτή ο αφηγητής; (μονάδες 6)

Μον

άδες 20 Β2. Να επισημάνετε στο παρακάτω απόσπασμα τέσσερα διαφορετικά εκφραστικά μέσα και να σχολιάσετε το ρόλο τους μέσα στο κείμενο.

«Όταν ήκουσα τās λέξεις ταύτας...Κανείς δέν μ'

έκυνήγει.» Μονάδες 20

- Γ1.** «-Πάρε μου όποιο θέλεις, έλεγε, και άφησέ μου τό κορίτσι. Τό βλέπω πώς είναι για νά γένη. Ένθυμήθηκες τήν άμαρτίαν μου και έβάλθηκες νά μου πάρης τό παιδί, για νά μέ τιμωρήσης. Εύχαριστώ σε, Κύριε!»

Να σχολιάσετε το περιεχόμενο του παραπάνω αποσπάσματος σε δύο παραγράφους (150-170 λέξεις).

Μονάδες 25

- Δ1. Αφού συγκρίνετε το απόσπασμα από το «Το Αμάρτημα της μητρός μου» του Γ. Βιζυηνού με το επόμενο απόσπασμα από το έργο του Κ. Παλαμά «Ο θάνατος του παλληκαριού», να εντοπίσετε (μονάδες 5) και να σχολιάσετε (μονάδες 15) τρεις ομοιότητες και δύο διαφορές, ως προς το περιεχόμενο.

Μονάδες 20

Τὸ βράδυ ἔπесαν νὰ κοιμηθοῦν. Χειμῶνας ἦταν ἀκόμη, μὰ ἡ νύχτα ἦταν ἀνοιξιὰτικη, κατάστερη. Ἡ Δήμαινα μονάχη ξενυχτοῦσε τὸ Μῆτρο· στὸ πλάγι του ἔστρωνε κ' ἔπεφτε· πολλές φορές ξημερώνονταν στὸ πόδι. Τὴ νύχτα ἐκείνη, κι ὅλη τοῦ κόσμου τὴν ὑγεία καὶ τὴν ξεγνοιασιά νὰ κρύβαν μέσα τους, πάλι δὲ θὰ κλειοῦσαν μάτι, μάνα καὶ παιδί. [...] Καὶ τοὺς δυὸ ἕνας φόβος τοὺς ἐτάραζε καὶ μιὰ ἐλπίδα τοὺς ἐζέσταινε.

Στὸν πλατὺν ὄντᾶ¹ τὸ κρεμαστὸ καντήλι θαμποφωτᾶ, κι ἄλλο δὲν ξεχώριζαν μέσα ἐκεῖ παρὰ τὸ εἰκονοστάσι μὲ τὸ μαυρισμένο τὸ Χριστὸ καὶ τὸν ἀσημασμένο ἀι-Νικόλα, κ' ἕνα τρομπόνι² μ' ἕνα κουπί, καὶ τὰ δυὸ παραριχτᾶ, σὲ μιὰ γωνιὰ τοῦ τοίχου. Κι ὁ Μῆτρος κάρφωνε ἄγρυπνος τὸ μάτι ἀπ' τὸ καντήλι στὰ κονίσματα, κι ἀπὸ κεῖ στὴ γωνιά, σὰν κάτιτι νὰ καρτεροῦσε νάβγη ἀκόμα κι ἀπ' αὐτὰ, πὺξάνοιγε μονάχα στὸ σκοτάδι ἐκεῖ, κάτι μυστικὸ κι ἀνέλπιστο· καὶ μέσα στὸ σκοταδερὸ τὸ φῶς, ὁ ἴσκιος πόριχνε ὁ Χριστὸς καὶ τ' ἀσημένιο φέγγος τ' ἀι-Νικόλα, καὶ τοῦ κουπιοῦ τὸ μᾶκρος, καὶ ἡ θωριὰ τοῦ τρομπονιοῦ, σμίγανε καὶ φάνταζαν καὶ γίνονταν μαυράδια ἀλλόκοτα καὶ σχήματα πὺξειοῦνταν, σὰ νὰ κρυφομίλαγαν, καὶ πλάσματα ἀλλόκοτα, πὺξίγο μόνον ἔλειπε γιὰ νὰ ξεσκεπαστοῦν, καὶ νὰ φανερωθοῦνε ζωτικὲς καὶ μοῖρες καὶ ψυχές..-ποιὸς ξέρει τί θὰ φανερώνονταν; Κ' εἶχε χτυπόκαρδο ὁ καημένος, κι ὁ νοῦς του ἦτανε γεμᾶτος ἀπὸ ἱστορίες ἄλλου κόσμου καὶ παραμύθια ἄλλου καιροῦ, καὶ πρόσμενε σὰν κατάδικος νὰ ἰδῆ, θὰ τότε κόψουν ἢ θὰ τοῦ δώσουν χάρη; Καὶ σὰν ἦρθαν τὰ μεσάνυχτα, ἐκεῖ πὺξ ἡ νύχτα ἦταν ἀνοιξιὰτικη, κατάστερη, γεμάτη σιγαλιά, ψηλὰ στὰ κεραμίδια τοῦ σπιτιοῦ ξεσπάει μεγάλη ταραχή, χαλίκια πέφτουνε σὰ νάστησαν πετροπόλεμο τοῦ σπιτιοῦ, χαλάζι λές καὶ ρίχνει ὁ οὐρανὸς ἀπάνω στὴ σκεπή· σφυρίγματα γροικιοῦνται, μιλήματα ἀκούγονται. Ταράζεται τὸ πάτωμα, βογγοῦν τὰ παράθυρα, τρίζουν οἱ πόρτες, μπροστὰ στὰ μάτια τοῦ παιδιοῦ χοροπηδοῦν παράξενα καντήλια, καὶ κονίσματα, καὶ φῶτα, καὶ σκιές. Πιάνετ' ὁ ἀνασασμός του· δὲ μπορεῖ, ἀλλ' οὔτε καὶ πὺξ θέλει νὰ μιλήσῃ.

1

ὄντᾶς· δωμάτιο

2

τρομπόνι· πνευστὸ μουσικὸ ὄργανο

ΚΩΣΤΗ ΠΑΛΑΜΑ Θάνατος παλληκαριού (απόσπασμα)

(Ρένου, Ἡρόκου καὶ Στάντη Ἀποστολίδη, Ἀνθολογία τῆς Νεοελληνικῆς Γραμματείας, Τὰ Νέα Ἑλληνικά, 2004, σελ. 433).